

KS. TOMASZ CHLEBOWSKI

Papieski Uniwersytet Świętego Krzyża w Rzymie

CYFROWA KLEPSYDRA INTERNETOWE PRZEDSTAWIANIE ŚMIERCI ZNANYCH OSÓB

Słowa kluczowe: śmierć, komunikacja społeczna, media, Internet, celebryta

1. Wprowadzenie. 2. Śmierć dziennikarza. 3. Parostatkiem poza śmierć. 4. Śmierć ma wiele twarzy. 5. Posumowanie

1. WPROWADZENIE

Niniejszy artykuł ma na celu ukazanie relacji medium komunikacji społecznej, jakim jest Internet, do zjawiska śmierci. Autor próbuje nakreślić tę tematykę, zawężając zakres badań do internetowych, polskich portali, serwisów i stron, które zamieszczały informacje po śmierci wybranych przez niego celebrytów. Są nimi zmarłe w 2021 r. znane powszechnie postaci ze świata mediów (Kamil Durczok), rozrywki (Krzysztof Krawczyk) oraz sportu (Artur Walczak). To trzy znane w Polsce osoby, ale w tym samym roku zmarło wielu innych, m.in. grafik, rysownik Henryk Jerzy Chmielewski, aktorzy Ryszard Kotys, Krzysztof Kowalewski czy Wiesław Gołas.

Tematyka śmierci jest obecna i stale aktualna nie tylko w osobistym doświadczeniu jednostki, ale także w doświadczeniu poszczególnych kultur i cywilizacji, które na przestrzeni wieków starały się ją przedstawiać w charakterystyczny dla nich sposób, zgodnie z jej aktualnym postrzeganiem. Przykładem tego są przestrzenie filozofii oraz sztuki. Wraz z rozwojem technologicznym należy do nich zaliczyć również szeroko pojęte media.

Są to nie tylko próby oswojenia śmierci, ale również chęć otarcia się o nieśmiertelność. Słynne horacjańskie *Exegi monumentum* w swoich różnych przejawach rozbrzmiewało więc w malarstwie, czy też literaturze. *Non omnis moriar* stało się czasami zawołanym hasłem wielu dawnych artystów. Zresztą, nie tylko dawnych. Dzisiaj motywy śmierci są często wykorzystywane przez artystów jako idea przemijania, przewartościowania i odchodzenia. Nie jest niczym odkrywczym dostrze-

żenie obecności zagadnienia umierania oraz śmierci w mediach. Ze względu na obszerność tematyki niniejszy artykuł będzie ogólnym jej zarysem, który powstanie na podstawie osobistych badań medioznawczych, obserwację oraz analizę publikowanych tekstów.

Słowo *śmierć* w polskich mediach pojawia się zazwyczaj w kontekście śmierci znanych osób, gwiazd życia publicznego, począwszy od gwiazd estrady, twórców sztuki, sportowców, polityków oraz innych osób, które zdobyły popularność. Dotyczy to zarówno czasów obecnych, jak i przeszłych. Związane to jest również z funkcjonowaniem mass mediów w kraju, gdyż w dużej mierze poprzez szeroką promocję, to one właśnie kreują popularność przedstawicieli branży kultury i rozrywki. W zależności od rodzaju mediów oraz ich zakresu szersze lub krótsze nekrologi, czasami przedstawione w postaci ostatnich wywiadów zmarłej znanej osoby, artykułów o niej, czy też wspomnień pośmiertnych, znajdowały swoje miejsce na pierwszych stronach gazet i na czołówkach serwisów internetowych.

2. ŚMIERĆ DZIENNIKARZA

W listopadzie 2021 r. zmarł znany prezenter telewizyjny i dziennikarz Kamil Durczok. Pomimo licznych informacji o jego śmierci, przedstawianiu jego medialnych dokonań, rodzina zmarłego nie zgodziła się na uczestnictwo mediów w jego pogrzebie. W specjalnym oświadczeniu brat zmarłego, Dominik Durczok, wystosował oficjalne oświadczenie, iż wolą jego oraz rodziny, ze względu na rodzinny charakter ceremonii pogrzebowej, by był brak „udziału wszelkich mediów w tym wydarzeniu, a tym bardziej jakiegokolwiek jego dokumentowania”¹. Durczok był w swojej karierze szefem dwóch największych programów informacyjnych w Polsce – *Wiadomości* TVP i *Faktów* TVN, zmarł w szpitalu w Katowicach, w wyniku zaostrzenia przewlekłej choroby i zatrzymania krążenia. Miał 53 lata, co również w świecie mediów było zaznaczane. Śmierć ludzi stosunkowo młodych zawsze wzbudza wiele pytań, domysłów i skłania do poszukiwania jakichś sensacji z nią związanych. Prośba rodziny zmarłego do końca nie została uszanowana. Polityka mediów w tym względzie jest bezwzględna, nawet wobec swojego kolegi po fachu. W 2019 r. dziennikarz spowodował pod wpływem alkoholu wypadek samochodowy. Po nim publicznie przyznał się do choroby alkoholowej. Wcześniej zmagał się z chorobą nowotworową. Obydwa te fakty zostały szeroko nagłośnione poprzez media. Internetowe serwisy plotkarskie z właściwą sobie zajadłością rzuciły się wtedy na życiorys dziennikarza. W swoim aucie miał przewozić broń, nieznaną młodą dziewczynę, która zbiegła po wypadku². Zabrzmiało stwierdzenie, będące sugestią i oskarżeniem:

¹ *Pogrzeb Kamila Durczoka. „Rodzina nie życzy sobie udziału mediów”, „Dziennik.pl”* <https://wiadomosci.dziennik.pl/media/artykuly/8295033,kamil-durczok-pogrzeb-dziennikarz.html> (dostęp: 25.12.2021); MM, *Rodzina ma jasne stanowisko w sprawie pogrzebu Kamila Durczoka! Ostatnie pożegnanie będzie miało...*, „To celebryci”, <https://tocelebryci.pl/ostatnie-pozegnanie-kamila-durczoka-pogrzeb-bedzie-mial-charakter/> (dostęp: 26.12.2021).

² Zob. W. Kozicki, *Niech żyje wolność i dziewczyna młoda... Ujawnili kto był w aucie z Durczo-*

„Tym razem opinia publiczna szybko mu nie wybaczy”³. Po uwolnieniu Durczoka z aresztu krytykowano pobłażliwość sądu⁴. Należy wspomnieć wcześniejsze sensacje serwisu plotkarskiego, który swój główny cel widzi w śledzeniu życia celebrytów⁵.

Może właśnie to wszystko stało się później powodem reakcji rodziny względem mediów po śmierci Kamila Durczoka? Na pewno miało to wpływ na ich decyzję. Nie została jednakże w pełni uszanowana. „Super Express” dość szczegółowo i z pomocą obszernej galerii fotograficznej opisał ceremonię pogrzebową⁶. To rodzaj sprawozdania, które pominęło treści przemówień bliskich oraz wygłoszonej homilii. Podobny charakter miało sprawozdanie z pogrzebu w „Plejadzie”⁷. Jako pierwszy informację o śmierci Kamila Durczoka podał portal „Press.pl”⁸ i ta wersja została później powielana w kolejnych serwisach internetowych. Była to rzetelna informacja, bez emocji i niepotrzebnych aluzji do prywatnego życia i problemów zmarłego⁹. Nieco później „Press” opublikował kilka wspomnień przyjaciół Durczoka: prof. Krystyny Doktorowicz (medioznawczyni) oraz dziennikarzy Witolda Pustułki i Marka Czyża¹⁰.

Jeden z krajowych portali „Fakt” wspominał Durczoka w krótkiej notce – wspomnieniu Qczaja, jednego z trenerów personalnych¹¹. To delikatny ukłon w relacji

kiem. *Co na to jej rodzice?*, „Planeta.pl”, <https://www.planeta.pl/Kronika-policyjna/z-kim-durczok-byw-samochodzie-podczas-wypadku-nowe-informacje> (dostęp: 28.12.2021); Z. Maciejewska, *Dopiero teraz wyszło na jaw, z kim jechał Kamil Durczok! Towarzyszyla mu młodziutka piękność!*, „Jastrzab Post”, https://jastrzabpost.pl/newsy/z-kim-kamil-durczok-jechał-w-trakcie-wypadku-kto-mu-towarzyszyl_769545.html (dostęp: 28.12.2021).

³ M. Olsza, *Nowe informacje ws. Durczoka. Badania toksykologiczne i pistolet*, „Planeta.pl”, <https://www.planeta.pl/Rozrywka/nowe-informacje-ws-durczoka-badania-toksykologiczne-i-pistolet> (dostęp: 26.12.2021).

⁴ W. Kozicki, *Trzeźwa ocena sytuacji? Durczok zabrał głos w sprawie wypadku. Sąd zmiękł*, „Planeta”, <https://www.planeta.pl/Kronika-policyjna/durczok-o-wypadku-po-alkoholu-pierwsza-wypowiedz-i-sad-zmiekl> (dostęp: 26.12.2021).

⁵ Serwis „Planeta.pl” należy do grupy Eurozet. Zastąpił wcześniejszy serwis „Planeta.fm”. W opisie jego programowej działalności czytamy, że zadaniem serwisu jest przekazywanie „wiadomości na temat bieżących wydarzeń politycznych i społecznych, a także informacje ze świata rozrywki i show-biznesu”, więcej zob. *Eurozet uruchamia portal Planeta.pl*, „Wirtualnedia”. <https://www.wirtualnedia.pl/artykul/eurozet-uruchamia-portal-planeta-pl> (dostęp: 27.12.2021). Jednak znaczące miejsce zajmują tam sensacyjne doniesienia i plotki z życia celebrytów, co kwalifikuje go do miana portalu plotkarskiego.

⁶ *Pogrzeb Kamila Durczoka. W deszczu i łzach pożegnali dziennikarza [Ostatnie pożegnanie]*, „Super Express”, <https://www.se.pl/wiadomosci/polityka/pogrzeb-durczoka-kamil-spoznie-obok-ojca-na-cmentarzu-w-katowicach-relacja-z-uroczystosci-aa-xRU5-xXor-KRMs.html> (dostęp: 28.12.2021).

⁷ Zob. K. Glińska, *Przemówienie brata i orkiestra górnicza na pogrzebie Kamila Durczoka*, „Plejada”, <https://plejada.pl/newsy/pogrzeb-kamila-durczoka-przemowienie-brata-i-orkiestra-gornicza-na-ostatnim/vc5bvs> (dostęp: 28.12.2021).

⁸ (MAT), *Kamil Durczok nie żyje. Miał 53 lata*, „Press”, http://www.press.pl/tresc/68130,kamil-durczok-nie-zyje_-mial-53-lata (dostęp: 28.12.2021).

⁹ Opublikowany wpis zawiera informację o śmierci dziennikarza, jej przyczynę, a następnie zwięźle przypomina karierę dziennikarską Kamila Durczoka.

¹⁰ (CP), *Dziennikarze o Kamilu Durczoku. „Był w dziennikarstwie jak Ikar”*, „Press”, https://www.press.pl/tresc/68131,dziennikarze-o-kamilu-durczoku_-_nie-bede-sie-wyklocal_-czy-kamil-byl-fajny_-czy-nie_ (dostęp: 28.12.2021).

¹¹ K. Jaraczewska, *Qczaj wspomina Kamila Durczoka: Walczyliśmy z tymi samymi demonami*,

do zmarłego, którego głównym przesłaniem jest fakt, że „walczył on ze swoimi demonami” (aluzja do jego uzależnienia alkoholowego), ale zarazem przywołuje go i skłania, żeby przez taki pryzmat patrzeć na zmarłego celebrytę. W tym samym serwisie pojawia się artykuł, którego zasadniczą treścią są zaczerpnięte z Twittera komentarze po śmierci Durczoka, wspominające w krótkiej formie, charakterystycznej dla tego komunikatora społecznościowego, postać zmarłego dziennikarza. Na Twitterze, obok kondolencji dla rodziny, Marek Belka nazwał go „prawdziwą osobowością w świecie dziennikarskim”. Jarosław Kuźniar z kolei zapisał: „Świetny warsztat. Trudny charakter. Jego zawodowa historia powinna sprowadzać na ziemię każdego dziennikarza”. Redakcyjna koleżanka zmarłego, Monika Olejnik, podczas programu *Kropka nad i*, który niegdyś wspólnie prowadzili, powołując się na wpis na Twitterze dziennikarza „Gazety Wyborczej” Pawła Wrońskiego, pożegnała kolegę słowami: „Żegnaj Kamilu, byłeś Ikarem w mediach, ale poleciałeś za wysoko”. W tych wpisach dostrzec można nawiązanie do życiowych tragedii Durczoka, które nawet po śmierci powracają na łamy. Nie zapadają one w taktowne milczenie, choć podawane są w nieagresywny sposób¹².

Nie brakuje jednak skrajnie różnych opinii o przedstawieniu przez niektóre mass media osoby zmarłego dziennikarza. Wielu dopatruje się w wyemitowanych materiałach animozji trwających jeszcze za życia Durczoka ze stacją TVN oraz połączonymi z nią platformami medialnymi¹³.

Zresztą sam Durczok nie dementował swojej choroby alkoholowej, choć był świadomy fali hejtu, jaka go spotka, a która wylała się również po jego śmierci. W ostatnim, obszernym wywiadzie¹⁴, którego fragmenty po śmierci przytoczyło wiele serwisów internetowych, takich jak „Viva”, „o2”, „Na Temat” czy „Goniec”¹⁵,

„Fakt”, https://www.fakt.pl/kobieta/plotki/qczaj-wspomina-kamila-durczoka-obaj-byli-uzaleznieni-od-alkoholu/4e3s3bh?utm_source=www.fakt.pl_viasg_fakt&utm_medium=referral&utm_campaign=leo-automatic&src=ucs&utm_v=2 (dostęp: 28.12.2021).

¹² Monika Olejnik w *przejmujących słowach pożegnała na wizji Kamila Durczoka*, „Fakt”, <https://www.fakt.pl/kobieta/plotki/monika-olejnik-pozegnala-kamila-durczoka-w-kropce-nad-i-piekne-slowa/lgmfgsw> (dostęp: 28.12.2021).

¹³ (Wprost), „Fakty” krytykowane za materiał po śmierci Durczoka. „TVN dogonił poziomem reżimową”, „Msn.cpm”, <https://www.msn.com/pl-pl/rozrywka/gwiazdy/fakty-krytykowane-za-materia%C5%82-po-%C5%9Bmierci-durczoka-tvn-dogoni%C5%82-poziomem-re%C5%BCimow%C4%85/ar-AAQRraK> (dostęp: 27.12.2021).

¹⁴ M. Misiorek, „Dostałem wiele bolesnych lekcji od życia, ale nie mam pewności, czy wszystkie były mi potrzebne”. *To brzmi jak testament Kamila Durczoka*, „Plejada”, <https://plejada.pl/wywiady/kamil-durczok-nie-zyje-ostatni-wywiad-dziennikarza/511dgvb> (dostęp: 29.12.2021).

¹⁵ D. Brillowski, *Ostatni wywiad Kamila Durczoka. Te słowa brzmią jak testament „Pokonałem nowotwór, mimo że lekarze dawali mi na to 15% szans”*, „Viva”, <https://viva.pl/ludzie/newsy/kamil-durczok-smierc-choroba-alkoholowa-alkoholizm-nowotwor-rak-wypadek-kolizja-samochodowa-136424-r1/> (dostęp: 28.12.2021); *Ostatni wywiad Kamila Durczoka. Teraz wybrzmiewa szczególnie mocno*, „o2”, <https://www.o2.pl/plotki/ostatni-wywiad-kamila-durczoka-teraz-wybrzmiewa-szczegolnie-mocno-6705446650432480a> (dostęp: 26.12.2021); [tekst redakcji], „Mógłbym gnić w pie*dlu i raz na jakiś czas to sobie wyobrażam”. *Ostatni wywiad Durczoka*, „Na Temat”, <https://natemat.pl/384367,ostatni-wywiad-kamila-durczoka> (dostęp: 27.12.2021); P. Sekmistrz, *Ostatni wywiad Kamila Durczoka. Wyznania dziennikarza o zdrowiu*, „Goniec”, <https://goniec.pl/ostatni-wywiad-kamila-durczoka-wyznania-o-zdrowiu-ps-wpp-161121> (dostęp: 27.12.2021).

Durczok opowiada o swoich priorytetach w pracy dziennikarskiej, problemach życia osobistego i odnosi się do ówczesnej sytuacji społecznej kraju¹⁶.

3. PAROSTATKIEM POZA ŚMIERĆ

Inaczej media zareagowały na śmierć Krzysztofa Krawczyka, który zmarł na początku kwietnia 2021 r. Jego pogrzeb stał się wielkim wydarzeniem medialnym. Krawczyk był artystą wielu pokoleń, twórcą wielkich hitów muzycznych, śpiewanych zarówno przez starszych, jak i młodzież. Śmierć legendy polskiej sceny poruszyła serca wielu Polaków, którzy wzrastali i dobrze się bawili przy muzyce Krawczyka. O śmierci piosenkarza poprzez społecznościowy serwis Facebook poinformował jego menadżer Andrzej Kosmala. Wpis był prostą informacją: „Zmarł Krzysztof Krawczyk R.I.P.”. Momentalnie informacja obiegła wszystkie krajowe media, które przekazywały ją w nieco szerszej formie. Portal „Polityka” zamieścił dość obszerny artykuł o artyście. Artykuł, oprócz nawiązania do życia, twórczości oraz osiągnięć piosenkarza, był próbą analizy dokonania Krawczyka w formie ciekawej opowieści¹⁷.

Platforma TVN zarejestrowała pierwsze, spontaniczne, a więc pełne emocji i wzruszeń, wypowiedzi znanych krytyków muzycznych (Hirka Wrony, Romana Rogowieckiego) oraz muzyków polskich, przyjaciół Krawczyka (Kayah, Andrzeja „Piaska” Piasecznego i Krystyny Prońko). Są to wypowiedzi doceniające muzyczny kunszt zmarłego¹⁸. Nie dziwi, że zwłaszcza stacje radiowe oraz portale tematyczne związane z muzyką szybko przekazywały odbiorcom smutną wiadomość¹⁹. Równie szybko informację podali lokalni nadawcy pochodzący z miast, z którymi był związany artysta²⁰. Szybkość przekazu informacji stanowi jeden z podstawowych,

¹⁶ K. Myszkowski, *Kamil Durczok nie żyje. Przed śmiercią opowiedział o życiowym błędzie*. „Organizm wystawia rachunek”, „Radio Zet”, <https://www.radiozet.pl/Rozrywka/Plotki/Kamil-Durczok-nie-zyje-przed-smiercia-pryznal-sie-do-bledu> (dostęp: 28.12.2021).

¹⁷ B. Chaciński, *Krzysztof Krawczyk. Chciał być – i był*, „Polityka”, <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kultura/2111703,1,krzysztof-krawczyk-chcial-byc-i-byl.read> (dostęp: 29.12.2021).

¹⁸ (akr/adso), *Krzysztof Krawczyk nie żyje*, „TVN24”, <https://tvn24.pl/kultura-i-styl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-piosenkarz-mial-74-lata-5061206> (dostęp: 29.12.2021).

¹⁹ M. Dobrołowicz, M. Nycz, *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Legendarny piosenkarz miał 74 lata*, „Rmf24”, https://www.rmf24.pl/kultura/news-krzysztof-krawczyk-nie-zyje-legendarny-piosenkarz-mial-74-la-nId,5150577#crp_state=1 (dostęp: 28.12.2021); B. Makarewicz, *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Legendarny piosenkarz miał 74 lata*, „Radio Zet”, <https://wiadomosci.radiozet.pl/Polska/Krzysztof-Krawczyk-nie-zyje.-Legendarny-piosenkarz-mial-74-lata> (dostęp: 28.12.2021); (redakcja), *Krzysztof Krawczyk nie żyje*, „Glamrap”, <https://glamrap.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-%e2%9c%9e/> (dostęp: 28.12.2021); (admin), *Krzysztof Krawczyk nie żyje!*, „Muzyczna Polska”, <https://muzyczna-polska.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje/> (dostęp: 28.12.2021); *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Tak żegnają legendę*, „Muzyka Interia”, <https://muzyka.interia.pl/wiadomosci/news-krzysztof-krawczyk-nie-zyje-tak-zegnaja-legende-nId,5150584> (dostęp: 28.12.2021).

²⁰ L. Łada, *Krzysztof Krawczyk nie żyje!*, „Ten Poznań”, <https://tenpoznan.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje/> (dostęp: 28.12.2021); *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Legendarny piosenkarz pochodził z Katowic. Miał 74 lata. Jego przeboje od lat cieszą się ogromną popularnością*, „Express Bydgoski”, <https://>

wysoko cenionych kryteriów poszczególnych serwisów informacyjnych. Zazwyczaj więc serwisy w tym samym czasie publikowały informacje, nadając jej tytuł: „Krzysztof Krawczyk nie żyje”, czasem tylko przestawiając szyk zdania.

W panującej sytuacji pandemicznej popularne stały się informacje, że znany muzyk zmarł na Covid-19, co miało swoje uzasadnienie w fakcie, iż niedawno był hospitalizowany z powodu zakażenia tym wirusem. Niektóre portale były tego pewne, inne za śmierć obarczały choroby współistniejące. Widzimy więc, że i w tej sytuacji pojawiła się dezorientacja, spowodowana dezinformacją, tak bardzo obecną w życiu społecznym od samego początku pandemii. Czasem wydawać się może, że tematyka śmiertelnego wirusa stała się dominująca w każdym obszarze życia człowieka. Wiadomości o kolejnych ofiarach nie tylko budzą pytania, ale podświadomie powodują lęk, zastraszenie, izolację, a nawet stany depresyjne. Śmierć Krawczyka kolejny raz, za przyczyną mediów eksponujących przyczynę śmierci i sugerujących, że był nią koronawirus, utrwaliła społeczny niepokój. Były to przeważnie wzmianki, że przed śmiercią piosenkarz zmagał się z wirusem (Interia.pl, „Gazeta Krakowska”)²¹, ale nie brakowało także bardziej sugestywnych informacji²², a także mających wzbudzić emocje („Super Express”)²³. Obszerny artykuł dotyczący

expressbydgoski.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-legendarny-piosenkarz-pochodzil-z-katowic-mial-74-lata-jego-przeboje-od-lat-ciesza-sie-ogromna/ar/c1-15528009 (dostęp: 29.12.2021); Sz. Bijak, *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Legendarny piosenkarz pochodził z Katowic. Miał 74 lata. Jego przeboje od lat cieszą się ogromną popularnością*, „Krosno Nasze Miasto”, <https://krosno.naszemiasto.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-legendarny-piosenkarz-pochodzil/ar/c1-8216521> (dostęp: 28.12.2021); M. Szlachetka, *Nie żyje Krzysztof Krawczyk. Artysta związany z Łodzią*, „Wyborcza (Łódź)”, <https://lodz.wyborcza.pl/lodz/7,35136,26950773,nie-zyje-krzysztof-krawczyk-artysta-zwiazany-z-lodzia.html?disableRedirects=true> (dostęp: 29.12.2021); *Nie żyje Krzysztof Krawczyk*, „KRK News”, <https://krknews.pl/nie-zyje-krzysztof-krawczyk/> (dostęp: 27.12.2021); (redakcja), *Krzysztof Krawczyk nie żyje!*, „Nowa Warszawa”, <https://nowawarszawa.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje/> (dostęp: 28.12.2021).

²¹ *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Legendarny piosenkarz zmarł w wieku 74 lat*, „Interia”, <https://wydarzenia.interia.pl/kraj/news-krzysztof-krawczyk-nie-zyje-legendarny-piosenkarz-zmarl-w-wi,nId,5150572> (dostęp: 29.12.2021); (prpb), *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Tuż przed śmiercią chorował na covid-19. Jaka była przyczyna śmierci muzyka?*, „Gazeta Krakowska”, <https://gazetakrakowska.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-tuz-przed-smiercia-chorowal-na-covid19-jaka-byla-przyczyna-smierci-muzyka/ar/c13-15528285> (dostęp: 29.12.2021).

²² (Krisu), *Krzysztof Krawczyk nie żyje!*, „Plotki Biznesowe”, <https://plotkibiznesowe.pl/2021/04/05/krzysztof-krawczyk-nie-zyje/> (dostęp: 28.12.2021); *Nie żyje Krzysztof Krawczyk. Muzyk miał 74 lata; zmarł na COVID-19*, „Deon”, <https://deon.pl/swiat/nie-zyje-krzysztof-krawczyk-muzyk-mial-74-lata-zmarl-na-covid-19,1250975> (dostęp: 29.12.2021); K. Durczok, *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Jest PRZYCZYNA śmierci*, „W Sieci 24”, <https://wsieci24.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-jest-przyczyna-smierci/?more=1> (dostęp: 29.12.2021); B. Nowak, *Prawdziwa przyczyna śmierci Krzysztofa Krawczyka. Andrzej Kosmala wyznał prawdę*, „Popularne”, <https://www.popularne.pl/prawdziwa-przyczyna-smierci-krzysztofa-krawczyka/> (dostęp: 29.12.2021).

²³ T. Jastrzebowski, *Żona ratowała Krzysztofa Krawczyka. Znamy przyczynę śmierci. Wstrząsające szczegóły*, „Super Express”, <https://www.se.pl/wiadomosci/exclusive/zona-ratowala-krzysztofa-krawczyka-znamy-przyczynę-smierci-wstrzasajace-szczegoly-aa-GPbg-CWNg-wwtU.html> (dostęp: 29.12.2021).

przyczyny śmierci Krzysztofa Krawczyka pojawił się w serwisach fakt.pl²⁴ i w o2²⁵, a także na portalu zycie.news²⁶. Pomimo że ostateczna wypowiedź żony zmarłego²⁷ powinna być wiarygodną informacją, w wyniku wielu sugestii medialnych części opinii publicznej nadal wiąże bezpośrednią przyczynę śmierci artysty z SarsCov-2²⁸. Świadczą o tym również często sarkastyczne komentarze czytelników. TVP Info w kontekście śmierci Krawczyka jeszcze bardziej potęguje u odbiorców jej dramat przez wspomnienie o śmierci nieco młodszego brata artysty, Andrzeja, który niedługo po śmierci swojego słynnego brata zakaził się wirusem i zmarł w szpitalu, miesiąc po zgonie wokalisty²⁹.

W tym czasie TVP Info opublikowało wzruszający wywiad z wdową po Krawczyku³⁰. Nie brakuje w nim jednak nuty żalu skierowanej ku mediom, które nie szanując nawet czasu żałoby, niedługo po śmierci Krzysztofa Krawczyka wkroczyły w życie prywatne jego rodziny. Nie odnosząc się do szczegółów, Ewa Krawczyk,

²⁴ Krzysztof Krawczyk nie żyje. Lekarz wyjaśnia, dlaczego artysta zmarł niedługo po wyjściu ze szpitala, „Fakt”, <https://www.fakt.pl/kobieta/plotki/krzysztof-krawczyk-przyczyna-smierci-na-co-chorowal-artysta/8b3hrj> (dostęp: 28.12.2021).

²⁵ (BOB), *Ekspert po śmierci Krzysztofa Krawczyka. „Powikłania są coraz częściej”*, „o2”, <https://www.o2.pl/muzyka/ekspert-po-smierci-krzysztofa-krawczyka-powiklania-sa-coraz-czesciej-6626052081195648a> (dostęp: 28.12.2021).

²⁶ (MR), *Krzysztofa Krawczyka nie ma już z nami. Lekarz zabrał głos na temat tego, jaki prawdopodobnie był powód takiego rozwoju wydarzeń*, „Życie”, <https://zycie.news/spoleczenstwo/35226-krzysztofa-krawczyka-nie-ma-juz-z-nami-lekarz-zabral-glos-na-temat-tego-jaki-prawdopodobnie-byl-powod-takiego-rozwoju-wydarzen> (dostęp: 29.12.2021).

²⁷ B. Makarewicz, *Żona Krzysztofa Krawczyka: Covid-19 nie był przyczyną jego śmierci*, „Radio Zet”, <https://wiadomosci.radiozet.pl/Polska/Krzysztof-Krawczyk-nie-zyje.-Zona-mowi-o-przyczynach-smierci> (dostęp: 29.12.2021).

²⁸ Przykładem tego może być użycie śmierci Krawczyka przez tzw. antyszczepionkowców, którzy ukazują bezpodstawność szczepień antywirusowych, a nawet sugerują ich szkodliwość dla zdrowia i życia człowieka. Tak właśnie miało stać się w przypadku zmarłego artysty, zob. B. Nowak, *Skandal po śmierci Krzysztofa Krawczyka. W sieci ukazał się oburzający nekrolog*, „Popularne”, <https://www.popularne.pl/skandal-po-smierci-krzysztofa-krawczyka/> (dostęp: 28.12.2021); N. Brzostowska, *Skandaliczny nekrolog Krzysztofa Krawczyka krąży po sieci. Internauci są wściekli! „Brak szacunku dla rodziny”*, „Party”, <https://party.pl/tv-show/skandaliczny-nekrolog-krzysztofa-krawczyka-krazy-po-sieci-internauci-sa-wsciekli-brak-szacunku-dla-rodziny-135106-r1/> (dostęp: 29.12.2021); M. Wernio, *Skandaliczny nekrolog Krzysztofa Krawczyka. Przygotowali go antyszczepionkowcy*, „Noizz”, <https://noizz.pl/spoleczenstwo/skandaliczny-nekrolog-krzysztofa-krawczyka-przygotowali-go-antyszczepionkowcy/q09lhrf> (dostęp: 29.12.2021). Kilka miesięcy później na blogu „Salon24” w artykule o wymownym tytule „Dlaczego nie należy się szczepić?! Cała prawda” podaje się Krawczyka za przykład śmiertelnego wpływu szczepionek na człowieka, zob. Z. Ściubak, *Dlaczego nie należy się szczepić?! - Cała prawda*, „Salon24”, <https://www.salon24.pl/u/zbyszek/1149518,dlaczego-nie-nalezysz-sie-szczepic?!-cala-prawda> (dostęp: 29.12.2021).

²⁹ (FA, ADOM), *Do końca nie wiedział, że Krzysztof nie żyje. Okoliczności śmierci brata słynnego muzyka*, „TVP Info”, <https://www.tvp.info/53704807/smierc-brata-krzysztof-krawczyk-nie-zyje-teraz-zmarl-jego-brat-andrzej-krawczyk-mial-koronawirusa-nie-wiedzial-ze-jego-brat-nie-zyje-okolicznosci-i-przyczyna-smierci-artysty> (dostęp: 29.12.2021).

³⁰ (MK, SC), *„Alarm!”: Osobiste wyznania żony Krzysztofa Krawczyka. Poruszający wywiad [WIDEO]*, „TVP Info”, <https://www.tvp.info/53594618/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-legenda-muzyki-alarm-ekskluzywny-wywiad-z-zona-piosenkarza-ewa-krawczyk-mowi-o-smierci-krzysztofa-krawczyka-osobiste-wyznania-w-tvp> (dostęp: 29.12.2021).

oskarża o to media. Chodzi zapewne o syna Krawczyka, noszącego imię ojca³¹. Temat, który nosi choćby namiastkę sensacyjności, łatwo się sprzedaje i dlatego jest chętnie powielany przez media, często więc ulega zniekształceniu. Sensacji po śmierci legendy polskiej muzyki było więcej, jak choćby fałszywa zbiórka pieniędzy na pomnik dla muzyka czy konflikt Ewy Krawczyk i Andrzeja Kosmali z muzykiem Marianem Lichtmanem³² oraz sprawa spadku³³. W tytułach zamieszczanych wiadomości najczęściej pojawia się wymowne słowo „skandal”, które skutecznie przyciąga czytelników. Pod tego typu sensacyjnymi nowinkami nie brakuje agresywnego hejtu, który skupił się zwłaszcza na Ewie Krawczyk, wdowie po zmarłym celebrycie.

Ceremonia pogrzebowa Krzysztofa Krawczyka miała oficjalny, państwowy charakter. We Mszy św. w łódzkiej katedrze uczestniczyły władze kościelne i państwowe, w asyście zgromadzonych licznie wielbicieli talentu artysty. Dla nieobecnych (również z powodu sytuacji pandemicznej) przygotowano transmisję z pogrzebu, którą transmitowała telewizja publiczna TVP1, natomiast Polsat News zrelacjonował uroczystości pogrzebowe na cmentarzu w Grotnikach, gdzie muzyk został pochowany. Relację z pogrzebu transmitowało także wiele mniejszych stacji telewizyjnych. Transmisja epatowała cierpieniem wdowy po Krawczyku, celowo przybliżając jej zapłakaną, pełną bólu twarz³⁴. W Internecie pozostał bogaty materiał filmowy z całej ceremonii pogrzebowej³⁵.

³¹ P. Kubiak, *Cwynar oskarża Krawczyków. „Chcieli ubezwłasnowolnić syna”*, „Wirtualna Polska”, <https://wiadomosci.wp.pl/cwynar-oskarza-krawczykow-chcieli-ubezwlasnowolnic-syna-6641110649465696a> (dostęp: 29.12.2021).

³² (Redakcja), *Kolejny skandal po śmierci Krzysztofa Krawczyka. Paskudne oszustwo*, „Kurier Prasowy”, <https://kurierprasowy.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-kosmala-2/> (dostęp: 28.12.2021); *Skandal „nad grobem” Krzysztofa Krawczyka. Marian Lichtman nie wytrzymał*, „News Book”, <https://newsbook.pl/2021/06/06/skandal-nad-grobem-krzysztofa-krawczyka-marian-lichtman-nie-wytrzyma/> (dostęp: 29.12.2021); B. Nowak, *Skandal na pogrzebie Krzysztofa Krawczyka. Znajomy zmarłego wykorzystał okazję*, „Populame”, <https://www.populame.pl/skandal-na-pogrzebie-krzysztofa-krawczyka/> (dostęp: 29.12.2021); *Marian Lichtman do Andrzeja Kosmali: Straciłem wielkiego przyjaciela, a ty straciłeś pieniądze*, „Interia Muzyka”, <https://muzyka.interia.pl/wiadomosci/news-marian-lichtman-do-andrzeja-kosmali-stracilem-wielkiego-przyjaciela>, nId,5173043 (dostęp: 29.12.2021).

³³ (mm), *Syn Krzysztofa Krawczyka NAGRAŁ Ewę Krawczyk? Skandal nabiera na sile!*, „Eska”, <https://www.eska.pl/hotplota/news/syn-krzysztofa-krawczyka-nagral-ewe-krawczyk-aa-uCB9-DKMr-7rWu.html> (dostęp: 27.12.2021); A. Kupiecka, *Skandal: Ewa Krawczyk poszła do syna Krawczyka. Nie wiedziała że ją nagral*, „All Press”, <https://allpress.pl/skandal-ewa-krawczyk-poszla-do-syna-krawczyka-nie-wiedziala-ze-ja-nagral/> (dostęp: 28.12.2021); A. Czajkowska, *Burza w sieci po reportażu „Uwagi!” o synu Krzysztofa Krawczyka. Internauci mają wątpliwości*, „Plejada”, <https://plejada.pl/newsy/burza-w-sieci-po-reportazu-uwagi-o-synu-krzysztofa-krawczyka/hcehc4y> (dostęp: 29.12.2021); M. Piętaś, *Skandal: Ewa Krawczyk poszła do syna Krawczyka. Nie wiedziała że ją nagral*, „On Press”, <https://onpress.pl/2021/09/29/skandal-ewa-krawczyk-poszla-do-syna-krawczyka-nie-wiedziala-ze-ja-nagral/> (dostęp: 29.12.2021); A. Krug, *Ewa Krawczyk złożyła pasierbowi propozycję, która budzi skrajne emocje. Reakcja Krawczyka juniora nie pozostawia złudzeń*, „Życie”, <https://planeta.zycie.news/38456-ewa-krawczyk-zlozyla-pasierbowi-propozycje-ktora-budzi-skrajne-emocje-reakcja-krawczyka-juniora-nie-pozostawia-zludzen> (dostęp: 29.12.2021).

³⁴ „*Serce mi pękło*”. *Internauci pełni współczucia wobec żony Krzysztofa Krawczyka*, „Onet Kobieta”, <https://kobieta.onet.pl/wiadomosci/pogrzeb-krzysztofa-krawczyka-rozpacz-zony-i-fala-komentarzy/k4w6np9> (dostęp: 29.12.2021).

³⁵ *Pogrzeb Krzysztofa Krawczyka. Relacja na żywo ze mszy świętej*, platforma Youtube „Wirtualna

Portale zagraniczne zaledwie zaznaczyły fakt śmierci Krzysztofa Krawczyka czy wspomniały o jego pogrzebie. Były to zazwyczaj teksty artykułów polskich przetłumaczone na dany język³⁶. Jeden z angielskich portali przytoczył dodatkowo słowa emerytowanego biskupa częstochowskiego Antoniego Długosza, które wygłosił na miejscu pochówku słynnego artysty³⁷, a w osobnym materiale przypomniał kilka anegdot z barwnego życia artysty, opowiedzianych przez dziennikarkę Marzenę Rogalską³⁸. Oprócz informacji o osobie i karierze piosenkarza nie brakuje tematów sensacyjnych, budzących sporo kontrowersji, które pojawiły się wokół śmierci Krawczyka³⁹.

4. ŚMIERĆ POSIADA WIELE TWARZY

Wiele kontrowersji wzbudziła śmierć sportowca, byłego strongmana, zawodnika MMA Artura „Walusia” Walczaka. Osoba „Walusia” znana była miłośnikom sportów siłowych, ale dla wszystkich stała się znana właśnie w kontekście jego tragicznej śmierci, spowodowanej ciężkim nokautem, którego doznał podczas V Gali Punch-Down we Wrocławiu. Konkurencja, mająca swoje korzenie w Rosji, polega na wzajemnym policzkowaniu się przeciwników. Po kolejnym uderzeniu rywala Walczak stracił przytomność, po czym w stanie krytycznym został przewieziony do szpitala. Po operacji usunięcia krwaka w mózgu wprowadzono go w stan śpiączki farmakologicznej, z której nie zdołano go wybudzić. Jak oficjalnie stwierdzono, bezpośrednią przyczyną śmierci sportowca była „niewydolność wielonarządowa, wynikająca z nieodwracalnego uszkodzenia centralnego układu nerwowego”⁴⁰. Sprawę gali zajęła się wrocławska prokuratura Stare Miasto.

Należy zaznaczyć, że najbardziej aktywnym medium w sprawie Walczaka był portal „Fakty”. Informując o jego śmierci, powołał się na zamieszczoną w mediach

Polska”, <https://www.youtube.com/watch?v=6hTesiAJjas> (dostęp: 29.12.2021); *Pożegnanie Krzysztofa Krawczyka na cmentarzu w Grotnikach*, platforma Youtube „Wirtualna Polska”, <https://www.youtube.com/watch?v=ONkKnSdvkLM> (dostęp: 29.12.2021).

³⁶ (polishnews), *Krzysztof Krawczyk is dead. The singer was 74 years old*, „Polish News”, <https://polishnews.co.uk/krzysztof-krawczyk-is-dead-the-singer-was-74-years-old/> (dostęp: 29.12.2021).

³⁷ (polishnews), *Krzysztof Krawczyk is dead. Lodz Mass, funeral in Grotniki*, „Polish News”, <https://polishnews.co.uk/krzysztof-krawczyk-is-dead-lodz-mass-funeral-in-grotniki/> (dostęp: 27.12.2021).

³⁸ (polishnews), *Krzysztof Krawczyk is dead. Marzena Rogalska on anecdotes from the past with the singer*, „Polish News”, <https://polishnews.co.uk/krzysztof-krawczyk-is-dead-marzena-rogalska-on-anecdotes-from-the-past-with-the-singer/> (dostęp: 28.12.2021).

³⁹ (world today news), *Krzysztof Krawczyk's son was boycotted at the funeral? Marian Lichtman responds to Kosmala*, „World Today News”, <https://www.world-today-news.com/krzysztof-krawczyk-s-son-was-boycotted-at-the-funeral-marian-lichtman-responds-to-kosmala/> (dostęp: 28.12.2021); (archyw), *There are two wills of Krzysztof Krawczyk? The case of the musician's inheritance continues*, „Archyworldys”, <https://www.archyworldys.com/there-are-two-wills-of-krzysztof-krawczyk-the-case-of-the-musicians-inheritance-continues/> (dostęp: 29.12.2021).

⁴⁰ *Ujawniono przyczynę śmierci Artura „Walusia” Walczaka. Sprawę zajęła się prokuratura*, „Fakt”, <https://www.fakt.pl/kobieta/plotki/artur-walus-walczak-zmarl-2611-teraz-ujawniono-przyczynę-jego-smierci/wqyqkmg> (dostęp: 30.12.2021).

społecznościowych informację „Telewizji Gniezno”, która nazwała sportowca „Olbrzymem o gołęmbim sercu”⁴¹. Informacja ta stała się źródłowa dla wielu późniejszych wpisów w Internecie⁴². Konsekwentnie jednak „Fakty” komentowały losy „Walusia” od chwili tragicznej gali aż do momentu jego zgonu. Określenie Walczaka jako „olbrzyma o gołęmbim sercu” nie było nowością. Tak nazywali go czasem bliscy i przyjaciele ze względu na łagodność i dobre serce⁴³. Był człowiekiem pogodnym i zawsze chętnie pomagał innym, choćby poprzez różnorakie akcje charytatywne. Określenie „olbrzym o gołęmbim sercu” nadano wcześniej również gwiazdzie NBA Shaquille O’Nealowi⁴⁴.

Tragiczna śmierć stanowi zawsze podatne podłoże do wzbudzania sensacji. Szuka się winnych zaistniałej sytuacji, a media często sugerują, kto mógłby nim być. Wtedy w sieci pojawia się lawina hejtu. W pogoni za winnym zapomina się nawet o ofierze, osobie będącej ofiarą dramatu. Schodzi na drugi plan.

Wokół śmierci Artura Walczaka, gdzie nikt nie podważał przyczyny śmierci, gdzie praktycznie jej nadejście stało się wydarzeniem medialnym oglądanym przez dziesiątki tysięcy ludzi, uwaga czytelników skupiła się na osądzie pośrednich sprawców, którymi okrzyknięto organizatorów wrocławskiej Gali PunchDown. Organizatorzy wystosowali oficjalne, niepozbawione emocji oświadczenie odnośnie do zdarzenia⁴⁵, lecz internauci wprost oskarżają ich o śmierć Walczaka. W oświadczeniu organizatorzy odnieśli się, m.in. do zarzutów o braku na Gali karetki.

Śmierć „Walusia” wywołała dyskusję na temat zjawiska PunchDown. Głównie była to fala krytyki. W kontekście tragicznego zdarzenia postawiono szereg

⁴¹ Wpis TV Gniezno na portalu społecznościowym Facebook był pierwszą informacją medialną o śmierci Artura Walczaka: „Smutna informacja. Zmarł olbrzym o gołęmbim sercu. Lubiany przez kibiców i kolegów. Artur Walczak (Waluś) Zmarł w wieku 46-lat. Artur walczył o życie po urazie, jaki odniósł podczas zawodów PunchDown, odbywających się we Wrocławiu. Został on znokautowany przez innego zawodnika, a po stwierdzeniu poważnych urazów głowy przewieziono go do szpitala. Jego stan od początku był krytyczny. Ze śpiączki nie udało się go wybudzić - zmarł w piątkowy rano 26 listopada we wrocławskim szpitalu”, <https://www.facebook.com/tvgniezno/posts/4583759405049895> (dostęp: 30.12.2021).

⁴² Artur „Waluś” Walczak nie żyje. „Zmarł olbrzym o gołęmbim sercu”, „Wszystko o wszystkim”, <https://wszystko-o-wszystkim.life/sport/artur-walus-walczak-nie-zyje-zmarl-olbrzym-o-golebim-sercu.html> (dostęp: 30.12.2021); (Anna), Artur „Waluś” Walczak NIE ŻYJE!, „W Sieci 24”, <https://wsieci24.pl/artur-walus-walczak-nie-zyje/> (dostęp: 30.12.2021); Artur Walczak (Waluś) [*] OLBRYM o gołęmbim sercu, „Gniezno Fakty Interwencje”, <https://www.gniezno-fakty-interwencje.pl/artur-walczak-walus-olbrzym-o-golebim-sercu/> (dostęp: 30.12.2021); Artur „Waluś” Walczak nie żyje. „Zmarł olbrzym o gołęmbim sercu”, „Fakt”, <https://sport.fakt.pl/sporty-walki/artur-walus-walczak-nie-zyje-sportowiec-walczylo-zycie-po-gali-punchdown-5/pe5s0kj> (dostęp: 30.12.2021).

⁴³ To niektóre z przymiotów, jakie cechują człowieka o gołęmbim sercu, zob. *Synonimy człowieka o gołęmbim sercu*, „Synonimy.net”, <https://synonim.net/inaczej-cz%C5%82owiek+o+go%C5%82%C4%99bim+sercu> (dostęp: 30.12.2021).

⁴⁴ *Olbrzym o gołęmbim sercu. Shaquille O’Neal pomógł młodej ofierze strzelaniny*, „TVP Sport”, <https://sport.tvp.pl/44938798/shaquille-oneal-pomogl-mlodej-ofierze-strzelaniny-olbrzym-o-golebim-sercu> (dostęp: 30.12.2021).

⁴⁵ *Właściciele federacji PunchDown wydali oświadczenie po śmierci Artura „Walusia” Walczaka. „Nadzieja ostatecznie zgasła”, „Fakt”, <https://sport.fakt.pl/artura-walus-walczak-nie-zyje-internauci-obwiniaja-federacje-punchdown/3sgb82r> (dostęp: 30.12.2021).*

pytań: Czy PunchDown można nazwać dyscypliną sportową? Czy nie jest to tylko publiczna, niebezpieczna dla zdrowia i życia, bijatyka, organizowana dla pieniędzy i uciechy gawiedzi? Jakie są dla zdrowia skutki praktykowania silnego uderzania się po twarzy? Czy nie jest to demoralizujące dla młodych ludzi, którzy będą tego widzami? Jakie są granice między sportem a show opartym na brutalności i wykraczającym poza reguły dobrego smaku? Zarówno „Super Express”, jak i „Fakt” na swoich portalach zamieściły na ten temat krótki wywiad z Andrzejem Wasilewskim⁴⁶, szefem „Knockout Promotions”, największej grupy boksu zawodowego w Polsce, oraz promotorem walk bokserskich, który negatywnie odnosi się do praktyki PunchDown. W artykule „Faktu” podsumowaniem tej wypowiedzi jest krótka opinia neurolog dr Magdaleny Boczarskiej-Jedynak⁴⁷. Opinia Wasilewskiego, jako autorytetu w dziedzinie sportu, została później opublikowana w wielu innych serwisach zarówno o tematyce sportowej, jak i zagadnień życia społecznego⁴⁸.

Na zagranicznych portalach można znaleźć wiadomość o śmierci strongmana. Portal polonijny *Polish News* kilka razy wspomina wiek zmarłego (46 lat), zapewne by nadać dodatkowy, dramatyczny rys wydarzeniu⁴⁹. *US Day News* umieścił podobnie skonstruowaną wiadomość⁵⁰, a *Poland Daily24* zaledwie w kilku zdaniach informuje o zdarzeniu⁵¹.

⁴⁶ Andrzej Wasilewski po śmierci „Walusia”: *Trupów będzie więcej. To jest pomaganie ludziom stać się kalekami!*, „Super Express”, <https://sport.se.pl/sporty-walki/boks/andrzej-wasilewski-po-smierci-walusia-trupow-bedzie-wiecej-to-jest-pomaganie-ludziom-stac-sie-kalekami-tylko-u-nas-aa-ZZff-z7ku-Kpmg.html> (dostęp: 30.12.2021).

⁴⁷ *Po śmierci „Walusia” Andrzej Wasilewski ostrzega: Trupów będzie więcej*, „Fakt”, <https://www.fakt.pl/wydarzenia/smierc-artura-walusia-walczaka-andrzej-wasilewski-ostrzega/zpjwr47> (dostęp: 30.12.2021).

⁴⁸ (Bartosz), *Andrzej Wasilewski zabral glos po śmierci „Walusia”. Mocne słowa promotora!*, „*Będzie tych trupów więcej. To jest pomaganie ludziom stać się kalekami*”, „Strefa MMA”, <https://strefamma.pl/andrzej-wasilewski-zabral-glos-po-smierci-walusia-mocne-slowa-promotora-bedzie-tych-trupow-wiecej-to-jest-pomaganie-ludziom-stac-sie-kalekami/> (dostęp: 29.12.2021); P. Krautz, *Mocne słowa Andrzeja Wasilewskiego po śmierci Walusia: „Będzie tych trupów więcej. To jest pomaganie ludziom stać się kalekami”*, „Fan Sportu”, <https://fansportu.pl/2021/11/30/mocne-slowa-andrzeja-wasilewskiego-po-smierci-walusia-bedzie-tych-trupow-wiecej-to-jest-pomaganie-ludziom-stac-sie-kalekami/> (dostęp: 29.12.2021); *Co dalej z galą Punchdown? Wasilewski nie ma wątpliwości. Będzie więcej ofiar?*, „Obcas.pl”, <https://obcas.pl/co-dalej-z-gala-punchdown-wasilewski-nie-ma-watpliwosci-bedzie-tych-trupow-wiecej/> (dostęp: 30.12.2021); (MDO), *Przerazające słowa po śmierci „Walusia”. Wasilewski: „Trupów będzie więcej”*, „o2”, <https://www.o2.pl/sport/przerazajace-slowa-po-smierci-walusia-wasilewski-trupow-bedzie-wiecej-6710075217136256a> (dostęp: 30.12.2021); (KowS), *Ostre słowa po śmierci „Walusia”. „Coś obrzydliwego. Tragedii będzie więcej”*, „Sport.pl”, <https://www.sport.pl/inne/7,64998,27857816,ostre-slowa-po-smierci-walusia-cos-obrzydliwego-tragedii.html> (dostęp: 29.12.2021).

⁴⁹ (polishnews), *Artur „Waluś” Walczak is dead. The former strongman was 46 years old*, „Polish News”, <https://polishnews.co.uk/artur-walus-walczak-is-dead-the-former-strongman-was-46-years-old/> (dostęp: 28.12.2021).

⁵⁰ *Strongman Artur Waluś Walczak’s Death at 46 in the Hospital*, „US Day News”, <https://usdaynews.com/celebrities/celebrity-death/artur-walus-walczak-death-cause/> (dostęp: 30.12.2021).

⁵¹ *Artur “Waluś” Walczak is dead. Strongman fails to awaken from coma after Punchdown5*, „Polnad Daily 24”, <https://polanddaily24.com/3459-artur-walus-walczak-is-dead-strongman-fails-to-awaken-from-coma-after-punchdown5> (dostęp: 30.12.2021).

Już w tytule krótkiej, pobieżnej informacji „Fakt” informował, że na ceremonię pogrzebową „Walusia”, pomimo trwającej pandemii, przybyły tłumy ludzi⁵². Wiele serwisów jako na źródło informacji powoływało się na „Super Express”, który relacjonował dokładnie przebieg ceremonii⁵³. Te krótkie relacje, a w zasadzie kilkunastokrotnie dłuższe informacje, zawierają ładunek emocjonalny, mający poruszyć u odbiorcy strunę uczuciową. Wyszukiwano w uczestnikach pogrzebu szczegółów, całkiem naturalnych w takiej sytuacji i ich stanu wnętrza, czasem na nich konstruując relację. Do rozszerzenia jej treści, przytaczano wcześniejsze teksty dotyczące przebiegu całego zdarzenia tragicznej śmierci gnieźnieńskiego sportowca⁵⁴. Internetowy serwis rodzinnego miasta Walczaka „Gniezno24” zamieścił dodatkowo galerię kilku fotografii z pogrzebu⁵⁵. Spośród wielu relacji z ceremonii pogrzebowej „Walusia” należy zauważyć tekst zamieszczony na portalu Gniezno Nasze Miasto, który pokazuje ceremonię pożegnania swojego ziomka⁵⁶. Pewnym nietaktem, a właściwie niedopatrzaniem, wydaje się umieszczenie przez portal „Planeta” relacji pogrzebowej w dziale „Rozrywka”⁵⁷. Należy zauważyć, że większość relacji ma zwięzły, lokalny charakter.

5. POSUMOWANIE

Zakres przekazu informacji odnośnie do śmierci przekłada się na popularność danego celebryty w danym miejscu. Jeżeli sława postaci ma zakres jedynie lokalny, to zazwyczaj informacja zamyka się w wąskim obrębie kilku bądź kilkunastu miejscowości (zob. przypadek Walczaka). Kiedy sława była nieco większa, również

⁵² *Tłumy na pogrzebie znanego sportowca. „Waluś” zmarł po gali PunchDown, „Fakt”*, <https://sport.fakt.pl/artur-walczak-nie-zyje-pogrzeb-walusia-ktory-zginal-po-nokaucie-na-punchdown/dxtgymj> (dostęp: 30.12.2021).

⁵³ *Pogrzeb Artura Walczaka. „Waluś” spoczął w grobie obok rodziców w Gnieźnie, „Fakt”*, <https://sport.se.pl/sporty-walki/mma/pogrzeb-artura-walczaka-ostatnie-pozegnanie-strongmana-i-gwiazdy-punchdown-relacja-z-uroczystosci-aa-LWQj-i3uH-vVqh.html> (dostęp: 20.12.2021).

⁵⁴ *Tłumy na pogrzebie znanego sportowca. „Waluś” zmarł po gali PunchDown, „Fakt”*, <https://sport.fakt.pl/artur-walczak-nie-zyje-pogrzeb-walusia-ktory-zginal-po-nokaucie-na-punchdown/dxtgymj> (dostęp: 28.12.2021); (LAK), *Pogrzeb Artura Walczaka. „Walusia” pożegnały tłumy, „o2”*, <https://www.o2.pl/sport/pogrzeb-artura-walczaka-walusia-pozegnaly-tlumy-6713241396185792a> (dostęp: 28.12.2021); P. Brzeźniak, H. Komorowska-Bednarek, *Gniezno. Ostatnie pożegnanie Artura „Walusia” Walczaka. Tłumy na cmentarzu św. Trójcy*, „Gniezno Nasze Miasto”, <https://gniezno.naszemiasto.pl/gniezno-ostatnie-pozegnanie-artura-walusia-walczaka-tlumy/ar/c1-8582963> (dostęp: 28.12.2021); A. Popplewell, *The funeral of Arthur „Waluś” Walczak. The crowd bid farewell to the former strongman*, „The Daily Posts”, <https://thedailyposts.net/the-funeral-of-arthur-walus-walczak-the-crowd-bid-farewell-to-the-former-strongman/> (dostęp: 28.12.2021).

⁵⁵ R. Wichniewicz, *Pogrzeb Artura „Walusia” Walczaka, „Gniezno 24”*, <http://gniezno24.com/sport/item/25213-pogrzeb-artura-walusia-walczaka> (dostęp: 27.12.2021).

⁵⁶ P. Brzeźniak, H. Komorowska-Bednarek, *Gniezno. Ostatnie pożegnanie Artura „Walusia” Walczaka...*, dz.cyt.

⁵⁷ M. Olsza, *Pogrzeb Artura „Walusia” Walczaka. Gest rodziny rozrywa serce, |Plejada*”, <https://www.planeta.pl/Rozrywka/Pogrzeb-Artura-Walusia-Walczaka.-Gest-rodziny-rozrywa-serce-08-12-2021> (dostęp: 30.12.2021).

informacja osiągała szerszy zasięg. Spośród trójki wybranych postaci żadna z nich nie osiągnęła sławy, która miałaby charakter międzynarodowy na dużą skalę, choć przecież polscy celebryci działali również poza granicami kraju (zob. przypadek Krawczyka).

Skala zainteresowania portali internetowych zmarłymi celebrytami jest również zależna od tego, czym się zajmowali w życiu i jak przebiegała ich kariera. Ważne są także wątki towarzyszące, które mogłyby zainteresować odbiorcę, do którego portale kierują swoje informacje. Dotyczy to zwłaszcza tzw. prasy brukowej.

Opisy śmierci w mediach nie mają charakteru filozoficznego, teologicznego czy też antropologicznego, ale przybierają postać krótkiej informacji. To cyfrowa klepsydra informująca, że ktoś zmarł. Potem podawana jest przyczyna śmierci. Jeśli jest początkowo nieznaną, informację o niej portale zamieszczają później. Powszechną praktyką jest powielanie informacji z innych mediów, które wygenerowały ją wcześniej. Dotyczy to także artykułów o zmarłych osobach. Niektóre wiadomości w zakończeniu przekazują kondolencje rodzinie zmarłego, choć nie jest to przyjęte jako powszechna praktyka.

Analizując nekrologi, należy zauważyć, że miały charakter informacyjny lub stanowiły teksty o zabarwieniu emocjonalnym. Dla wielu mediów, zwłaszcza prasy, była to okazja do lepszej sprzedaży nakładu gazety. Nie można oczywiście poprzestać tylko na takiej intencji drukowania nekrologów. Można im nadać, a przynajmniej należałoby, charakter podziękowania. Swoisty bukiet słów kładziony na grobie zmarłego, który był ceniony. Z drugiej strony, nie brakowało informacji o osobach znanych, ale niekoniecznie z dobrej strony. Tutaj kryterium druku nie mogło być podziękowanie, lecz jedynie aspekt informacyjny i ekonomiczny.

Rok 2021 był czasem, w którym zmarło kilkanaście znanych polskich celebrytów. W związku z panującą sytuacją pandemiczną Covid-19 na całym świecie, wydaje się, że śmierć bardziej niż kiedykolwiek stała się nieodłączną towarzyszką naszego codziennego życia. Wraz z narzuconym nowym stylem życia zmieniła mentalność ludzi. W pewnym stopniu także ich relację do umierania oraz śmierci.

Sytuacja związana z pandemią Covid-19, z jednej strony, wzbudza nieustanny lęk w człowieku, co również wywołują pośrednio media. Z drugiej strony, spowodowała pewne oswojenie się ze śmiercią. Spontanicznie ludzie doszukują się w śmierci otaczających je osób działania śmiertelnego wirusa (zob. przypadek Krawczyka) Śmierć z powodu wielkiej liczby ofiar wirusa, stała się czymś codziennym. Nie dziwi więc, że ulegają jej także celebryci. Przyczyna śmierci wpływa również na większe zainteresowanie się zgonem sławnej osoby. Im bardziej nienaturalna, tym więcej eksponowana w przekazywanych wiadomościach (zob. przypadek Walczaka).

Śmierć może być nauczycielką życia, co ma swoje przełożenie na fakt śmierci Artura Walczaka. Nikt nie podważa tragicznych okoliczności jego śmierci, pojawiły się po niej głosy dezaprobaty organizowania widowisk typu PunchDown, oskarża się i szuka winnych całego zajścia. Lecz badania statystyczne wykazują jednocześnie dużą frekwencję widzów na tego typu galach, również uczestniczących poprzez platformy medialne. To z kolei napędza organizatorów do tworzenia

coraz to nowszych formuł walk z pogranicza nie tylko etyki, ale i prawa⁵⁸. Śmierć gnieźnińskiego strongmana wywołała już od dawna potrzebną refleksję na ten temat, a przynajmniej postawiła wiele pytań⁵⁹. Szkoda tylko, że w tak tragicznych okolicznościach.

Chociaż zmienia się forma literacka, zabarwienie emocjonalne, styl przekazów o śmierci znanych osób, to bez wątpienia jest i będzie potrzeba publikowania informacji oraz wspomnień pośmiertnych osób, które były rozpoznawalne, a ich twórczość i osiągnięcia, ważne dla społeczeństwa.

Na portalach często spotykaną formą podniesienia rangi wydarzenia śmierci celebrytów jest przytaczanie wpisów (głównie z Twittera) innych znanych ludzi, którzy poprzez media społecznościowe, w krótkiej formie wyrażają swój żal po odejściu zmarłych, których osobiście znali bądź cenili. Jest to ich spontaniczna forma zwięzłego przekazania własnych odczuć, czasem przytoczenie jakiegoś wspomnienia o zmarłym bądź wskazaniem na jego cechy charakteru czy zasługi.

Istnieje też konieczność przedstawiania śmierci z należnym szacunkiem dla każdej osoby, zmarłego i jego rodziny. Ten wymiar etyczny, będący niejako wezwaniem, dotyczy zwłaszcza serwisów plotkarskich.

BIBLIOGRAFIA

(world today news), *Krzysztof Krawczyk's son was boycotted at the funeral? Marian Lichtman responds to Kosmala*, „World Today News”, <https://www.world-today-news.com/krzysztof-krawczyks-son-was-boycotted-at-the-funeral-marian-lichtman-responds-to-kosmala/> (dostęp: 30.12.2021).

Andrzej Wasilewski po śmierci „Walusia”: Trupów będzie więcej. To jest pomaganie ludziom stać się kalekami!, „Super Express”, <https://sport.se.pl/sporty-walki/boks/andrzej-wasilewski-po-smierci-walusia-trupow-bedzie-wiecej-to-jest-pomaganie-ludziom-stac-sie-kalekami-tylko-unas-aa-ZZff-z7ku-Kpmg.html> (dostęp: 30.12.2021).

Tłumy na pogrzebie znanego sportowca. „Waluś” zmarł po gali PunchDown, „Fakt”, <https://sport.fakt.pl/artur-walczak-nie-zyje-pogrzeb-walusia-ktory-zginal-po-nokaucie-na-punchdown/dxtgymj> (dostęp: 30.12.2021).

⁵⁸ K. Sosnowski, *Tysiące zgonów i zatrwajająca historia. Granica już przekroczona? „Krew trenduje”*, „Sport.pl”, <https://www.sport.pl/boks/7,64992,27821806,miesiac-w-spiacze-od-wypadku-na-gali-punchdown-gdzie-lezy.html> (dostęp: 30.12.2021).

⁵⁹ K. Sosnowski, *Śmierć z otwartej dłoni w PPV. «Nowy pomysł na monetyzację zainteresowania przemocą»*, „Sport.pl”, <https://www.sport.pl/inne/7,64998,27847470,smierc-z-otwartej-dloni-w-ppv-nowy-pomysl-na-monetyzacje-zainteresowania.html> (dostęp: 29.12.2021); *Były zawodnik PunchDown o śmierci „Walusia”. „Turniej jest ogromnie niebezpieczny”*, „Onet Sport”, <https://sport.onet.pl/inne-sporty/punchdown-kontrowersje-po-smierci-walusia-turniej-jest-ogromnie-niebezpieczny/8391x9c> (dostęp: 30.12.2021); *Krytyka gali PunchDown po śmierci „Walusia”. „W KSW nigdy nie było takiego przypadku”*, „Onet Sport”, <https://sport.onet.pl/inne-sporty/artur-walczak-martin-lewandowski-i-artur-wach-krytykuja-punchdown/r9rw3mg> (dostęp: 20.12.2021); M. Święch, *Jeden z zawodników staje w obronie PunchDown: Robimy to na własną odpowiedzialność!*, „MMA.pl”, <https://mma.pl/jeden-z-zawodnikow-staje-w-obronie-punchdown-robimy-to-na-wlasna-odpowiedzialnosc/> (dostęp: 29.12.2021). Ciekawy jest również wywiad z Arturem Walczakiem o PunchDown, który przypomniano po jego śmierci, zob. (Redakcja), *Serce pęka. Tak „Waluś” mówił o PunchDown*, „Sport Z Pazurem”, <http://sportzpa-zurem.pl/2021/11/26/serce-peka-tak-walus-mowil-o-punchdown/> (dostęp: 30.12.2021).

- Tłumy na pogrzebie znanego sportowca. „Waluś” zmarł po gali PunchDown*, „Fakt”, <https://sport.fakt.pl/artur-walczak-nie-zyje-pogrzeb-walusia-ktory-zginal-po-nokaucie-na-punchdown/dxtgymj> (dostęp: 30.12.2021).
- (Redakcja), *Serce pęka. Tak „Waluś” mówił o PunchDown*, „Sport Z Pazurem”, <http://sportz pazurem.pl/2021/11/26/serce-peka-tak-walus-mowil-o-punchdown/> (dostęp: 30.12.2021).
- „*Serce mi pękło*”. *Internauci pełni współczucia wobec żony Krzysztofa Krawczyka*, „Onet Kobieta”, <https://kobieta.onet.pl/wiadomosci/pogrzeb-krzysztofa-krawczyka-rozpacz-zony-i-fala-komentarzy/k4w6np9> (dostęp: 30.12.2021).
- (admin), *Krzysztof Krawczyk nie żyje!*, „Muzyczna Polska”, <https://muzycznapolska.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje/> (dostęp: 30.12.2021).
- (akr/adso), *Krzysztof Krawczyk nie żyje*, „TVN24”, <https://tvn24.pl/kultura-i-styl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-piosenkarz-mial-74-lata-5061206> (dostęp: 30.12.2021).
- (Anna), *Artur „Waluś” Walczak NIE ŻYJE!*, „W Sieci 24”, <https://wsieci24.pl/artur-walus-walczak-nie-zyje/> (dostęp: 30.12.2021).
- (archyw), *There are two wills of Krzysztof Krawczyk? The case of the musician's inheritance continues*, „Archyworldys”, <https://www.archyworldys.com/there-are-two-wills-of-krzysztof-krawczyk-the-case-of-the-musicians-inheritance-continues/> (dostęp: 30.12.2021).
- (Bartos), *Andrzej Wasilewski zabral głos po śmierci „Walusia”. Mocne słowa promotora! „Będzie tych trupów więcej. To jest pomaganie ludziom stać się kalekami*”, „Strefa MMA”, <https://strefamma.pl/andrzej-wasilewski-zabral-glos-po-smierci-walusia-mocne-slowa-promotora-bedzie-tych-trupow-wiecej-to-jest-pomaganie-ludziom-stac-sie-kalekami/> (dostęp: 30.12.2021).
- (BOB), *Ekspert po śmierci Krzysztofa Krawczyka. „Powikłania są coraz częściej”*, „o2”, <https://www.o2.pl/muzyka/ekspert-po-smierci-krzysztofa-krawczyka-powiklania-sa-coraz-czesciej-6626052081195648a> (dostęp: 30.12.2021).
- (CP), *Dziennikarze o Kamili Durczoku. „Był w dziennikarstwie jak Ikar”*, „Press”, [https://www.press.pl/tresc/68131,dziennikarze-o-kamilu-durczoku_-_nie-bede-sie-wylokcal_-czy-kamil-byl-fajny_-czy-nie_\(dostep:30.12.2021\)](https://www.press.pl/tresc/68131,dziennikarze-o-kamilu-durczoku_-_nie-bede-sie-wylokcal_-czy-kamil-byl-fajny_-czy-nie_(dostep:30.12.2021)).
- (FA, ADOM), *Do końca nie wiedział, że Krzysztof nie żyje. Okoliczności śmierci brata słynnego muzyka*, „TVP Info”, <https://www.tvp.info/53704807/smierc-brata-krzysztof-krawczyk-nie-zyje-teraz-zmarl-jego-brat-andrzej-krawczyk-mial-koronawirusa-nie-wiedzial-ze-jego-brat-nie-zyje-okolicznosci-i-przyczyna-smierci-artysty> (dostęp: 30.12.2021).
- (KowS), *Ostre słowa po śmierci „Walusia”. „Coś obrzydliwego. Tragedii będzie więcej”*, „Sport.pl”, <https://www.sport.pl/inne/7,64998,27857816,ostre-slowa-po-smierci-walusia-cos-obrzydliwego-tragedii.html> (dostęp: 30.12.2021).
- (Krisu), *Krzysztof Krawczyk nie żyje!*, „Plotki Biznesowe”, <https://plotkibiznesowe.pl/2021/04/05/krzysztof-krawczyk-nie-zyje/> (dostęp: 30.12.2021).
- (LAK), *Pogrzeb Artura Walczaka. „Walusia” pożegnały tłumy*, „o2”, <https://www.o2.pl/sport/pogrzeb-artura-walczaka-walusia-pozegnaly-tlumy-6713241396185792a> (dostęp: 30.12.2021).
- (MAT), *Kamil Durczok nie żyje. Miał 53 lata*, „Press”, [http://www.press.pl/tresc/68130,kamil-durczok-nie-zyje_-mial-53-lata_\(dostep:30.12.2021\)](http://www.press.pl/tresc/68130,kamil-durczok-nie-zyje_-mial-53-lata_(dostep:30.12.2021)).
- (MDO), *Przerazające słowa po śmierci „Walusia”. Wasilewski: „Trupów będzie więcej”*, „o2”, <https://www.o2.pl/sport/przerazajace-slowa-po-smierci-walusia-wasilewski-trupow-bedzie-wiecej-6710075217136256a> (dostęp: 30.12.2021).
- (MK, SC), *„Alarm!”: Osobiste wyznania żony Krzysztofa Krawczyka. Poruszający wywiad [WIDEO]*, „TVP Info”, <https://www.tvp.info/53594618/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-legenda-muzyki-alarm-ekskluzywny-wywiad-z-zona-piosenkarza-ewa-krawczyk-mowi-o-smierci-krzysztofa-krawczyka-osobiste-wyznania-w-tvp> (dostęp: 30.12.2021).
- (MM), *Rodzina ma jasne stanowisko w sprawie pogrzebu Kamila Durczoka! Ostatnie pożegnanie będzie miało...*, „To celebryci”, <https://tocelebryci.pl/ostatnie-pozegnanie-kamila-durczoka-pogrzeb-bedzie-mial-charakter/> (dostęp: 30.12.2021).
- (mm), *Syn Krzysztofa Krawczyka NAGRAŁ Ewę Krawczyk? Skandal nabiera na sile!*, „Eska”, <https://www.eska.pl/hotplota/news/syn-krzysztofa-krawczyka-nagrał-ewe-krawczyk-aa-uCB9-DKMr-7rWu.html> (dostęp: 30.12.2021).

- (MR), *Krzysztofa Krawczyka nie ma już z nami. Lekarz zabral głos na temat tego, jaki prawdopodobnie był powód takiego rozwoju wydarzeń*, „Życie”, <https://zycie.news/spoleczenstwo/35226-krzysztofa-krawczyka-nie-ma-juz-z-nami-lekarz-zabral-glos-na-temat-tego-jaki-prawdopodobnie-byl-powod-takiego-rozwoju-wydarzen> (dostęp: 30.12.2021).
- (polishnews), *Artur „Waluś” Walczak is dead. The former strongman was 46 years old*, „Polish News”, <https://polishnews.co.uk/artur-walus-walczak-is-dead-the-former-strongman-was-46-years-old/> (dostęp: 30.12.2021).
- (polishnews), *Krzysztof Krawczyk is dead. Lodz Mass, funeral in Grotniki*, „Polish News”, <https://polishnews.co.uk/krzysztof-krawczyk-is-dead-lodz-mass-funeral-in-grotniki/> (dostęp: 30.12.2021).
- (polishnews), *Krzysztof Krawczyk is dead. Marzena Rogalska on anecdotes from the past with the singer*, „Polish News”, <https://polishnews.co.uk/krzysztof-krawczyk-is-dead-marzena-rogalska-on-anecdotes-from-the-past-with-the-singer/> (dostęp: 30.12.2021).
- (polishnews), *Krzysztof Krawczyk is dead. The singer was 74 years old*, „Polish News”, <https://polishnews.co.uk/krzysztof-krawczyk-is-dead-the-singer-was-74-years-old/> (dostęp: 30.12.2021).
- (prpb), *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Tuż przed śmiercią chorował na covid-19. Jaka była przyczyna śmierci muzyka?*, „Gazeta Krakowska”, <https://gazetakrakowska.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-tuz-przed-smiercia-chorowal-na-covid19-jaka-byla-przyczyna-smierci-muzyka/ar/c13-15528285> (dostęp: 30.12.2021).
- (redakcja), *„Mógłbym gnić w pie*dlu i raz na jakiś czas to sobie wyobrażam”. Ostatni wywiad Durczoka*, „Na Temat”, <https://natemat.pl/384367,ostatni-wywiad-kamila-durczoka> (dostęp: 30.12.2021).
- (Redakcja), *Kolejny skandal po śmierci Krzysztofa Krawczyka. Paskudne oszustwo*, „Kurier Prasowy”, <https://kurierprasowy.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-kosmala-2/> (dostęp: 30.12.2021).
- (redakcja), *Krzysztof Krawczyk nie żyje*, „Glamrap”, <https://glamrap.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-%e2%9c%9e/> (dostęp: 30.12.2021).
- (redakcja), *Krzysztof Krawczyk nie żyje!*, „Nowa Warszawa”, <https://nowawarszawa.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje/> (dostęp: 30.12.2021).
- (Wprost), *„Fakty” krytykowane za materiał po śmierci Durczoka. „TVN dogonił poziomem reżimową”*, „Msn.cpm”, <https://www.msn.com/pl-pl/rozrywka/gwiazdy/fakty-krytykowane-za-materia%C5%82-po-%C5%9Bmierci-durczoka-tvn-dogoni%C5%82-poziomem-re%C5%BCimow%C4%85/ar-AAQRaK> (dostęp: 30.12.2021).
- Artur „Waluś” Walczak is dead. Strongman fails to awaken from coma after Punchdown5*, „Polnad Daily 24”, <https://polnaddaily24.com/3459-artur-walus-walczak-is-dead-strongman-fails-to-awaken-from-coma-after-punchdown5> (dostęp: 30.12.2021).
- Artur „Waluś” Walczak nie żyje. „Zmarł olbrzym o gołębim sercu”*, „Fakt”, <https://sport.fakt.pl/sporty-walki/artur-walus-walczak-nie-zyje-sportowiec-walczyl-o-zycie-po-gali-punchdown-5/pe5s0kj> (dostęp: 30.12.2021).
- Artur „Waluś” Walczak nie żyje. „Zmarł olbrzym o gołębim sercu”*, „Wszystko o wszystkim”, <https://wszystko-o-wszystkim.life/sport/artur-walus-walczak-nie-zyje-zmarl-olbrzym-o-golebim-sercu.html> (dostęp: 30.12.2021).
- Artur Walczak (Waluś) [*] OLBRZYM o gołębim sercu*, „Gniezno Fakty Interwencje”, <https://www.gniezno-fakty-interwencje.pl/artur-walczak-walus-olbrzym-o-golebim-sercu/> (dostęp: 30.12.2021).
- Bijak Sz., *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Legendarny piosenkarz pochodził z Katowic. Miał 74 lata. Jego przeboje od lat cieszą się ogromną popularnością*, „Krosno Nasze Miasto”, <https://krosno.naszemiasto.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-legendarny-piosenkarz-pochodzil/ar/c1-8216521> (dostęp: 30.12.2021).
- Brillowski D., *Ostatni wywiad Kamila Durczoka. Te słowa brzmią jak testament „Pokonałem nowotwór, mimo że lekarze dawali mi na to 15% szans”*, „Viva”, <https://viva.pl/ludzie/newsy/kamil-durczok-smierc-choroba-alkoholowa-alkoholizm-nowotwor-rak-wypadek-kolizja-samochodowa-136424-r1/> (dostęp: 30.12.2021).
- Brzeźniak P., Komorowska-Bednarek H., *Gniezno. Ostatnie pożegnanie Artura „Walusia” Walczaka. Tłumy na cmentarzu św. Trójcy*, „Gniezno Nasze Miasto”, <https://gniezno.naszemiasto.pl/gniezno-ostatnie-pozegnanie-artura-walusia-walczaka-tlumy/ar/c1-8582963> (dostęp: 30.12.2021).

- Brzostowska N., *Skandaliczny nekrolog Krzysztofa Krawczyka krąży po sieci. Internauci są wściekli! „Brak szacunku dla rodziny”, „Party”*, <https://party.pl/tv-show/skandaliczny-nekrolog-krzysztofa-krawczyka-krazy-po-sieci-internauci-sa-wsciekli-brak-szacunku-dla-rodziny-135106-r1/> (dostęp: 30.12.2021).
- Były zawodnik PunchDown o śmierci „Walusia”. „Turniej jest ogromnie niebezpieczny”, „Onet Sport”*, <https://sport.onet.pl/inne-sporty/punchdown-kontrowersje-po-smierci-walusia-turniej-jest-ogromnie-niebezpieczny/8391x9c> (dostęp: 30.12.2021).
- Chaciński B., *Krzysztof Krawczyk. Chciał być – i był*, „Polityka”, <https://www.polityka.pl/tygodnik-polityka/kultura/2111703,1,krzysztof-krawczyk-chcial-byc--i-byl.read> (dostęp: 30.12.2021).
- Co dalej z galą Punchdown? Wasilewski nie ma wątpliwości. Będzie więcej ofiar?*, „Obcas.pl”, <https://obcas.pl/co-dalej-z-gala-punchown-wasilewski-nie-ma-watpliwosci-bedzie-tych-trupow-wiecej/> (dostęp: 30.12.2021).
- Czajkowska A., *Burza w sieci po reportażu „Uwagi!” o synu Krzysztofa Krawczyka. Internauci mają wątpliwości*, „Plejada”, <https://plejada.pl/newsy/burza-w-sieci-po-reportazu-uwagi-o-synu-krzysztofa-krawczyka/hcchc4y> (dostęp: 30.12.2021).
- Dobrołowicz M., Nycz N., *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Legendarny piosenkarz miał 74 lata*, „Rmf24”, https://www.rmf24.pl/kultura/news-krzysztof-krawczyk-nie-zyje-legendarny-piosenkarz-mial-74-la,nId,5150577#crp_state=1 (dostęp: 30.12.2021).
- Durczok K., *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Jest PRZYCZYNA śmierci*, „W Sieci 24”, <https://wsieci24.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje-jest-przyczyna-smierci/?more=1> (dostęp: 30.12.2021).
- Eurozet uruchamia portal Planeta.pl*, „Wirtualnedia”, <https://www.wirtualnedia.pl/artukul/eurozet-uruchamia-portal-planeta-pl> (dostęp: 30.12.2021).
- Glińska K., *Przemówienie brata i orkiestra górnicza na pogrzebie Kamila Durczoka*, „Plejada”, <https://plejada.pl/newsy/pogrzeb-kamila-durczoka-przemowienie-brata-i-orkiestra-gornicza-na-ostatnim/vc5bvsk> (dostęp: 30.12.2021).
- Jaraczewska K., *Qczaj wspomina Kamila Durczoka: Walczyliśmy z tymi samymi demonami*, „Fakt”, https://www.fakt.pl/kobieta/plotki/qczaj-wspomina-kamila-durczoka-obaj-byli-uzaleznieni-od-alkoholu/4e3s3bh?utm_source=www.fakt.pl_viasg_fakt&utm_medium=referral&utm_campaign=leo_automatic&srcc=ucs&utm_v=2 (dostęp: 30.12.2021).
- Jastrzebowski T., *Żona ratowała Krzysztofa Krawczyka. Znamy przyczynę śmierci. Wstrząsające szczegóły*, „Super Express”, <https://www.se.pl/wiadomosci/exclusive/zona-ratowala-krzysztofa-krawczyka-znamy-przyczynę-smierci-wstrzasajace-szczegoly-aa-GPbg-CWNg-wwtU.html> (dostęp: 30.12.2021).
- Kozicki W., *Niech żyje wolność i dziewczyna młoda... Ujawnili kto był w aucie z Durczokiem. Co na to jej rodzice?*, „Planeta.pl”, <https://www.planeta.pl/Kronika-policyjna/z-kim-durczok-byl-w-samochodzie-podczas-wypadku-nowe-informacje> (dostęp: 30.12.2021).
- Kozicki W., *Trzeźwa ocena sytuacji? Durczok zabrał głos w sprawie wypadku. Sąd zmiękł*, „Planeta.pl”, <https://www.planeta.pl/Kronika-policyjna/durczo-o-wypadku-po-alkoholu-pierwsza-wypowiedz-i-sad-zmiekl> (dostęp: 30.12.2021).
- Krautz P., *Mocne słowa Andrzeja Wasilewskiego po śmierci Walusia: „Będzie tych trupów więcej. To jest pomaganie ludziom stać się kalekami”*, „Fan Sportu”, <https://fansportu.pl/2021/11/30/mocne-slowa-andrzeja-wasilewskiego-po-smierci-walusia-bedzie-tych-trupow-wiecej-to-jest-pomaganie-ludziom-stac-sie-kalekami/> (dostęp: 30.12.2021).
- Krug A., *Ewa Krawczyk złożyła pasierbowi propozycję, która budzi skrajne emocje. Reakcja Krawczyka juniora nie pozostawia złudzeń*, „Życie”, <https://planeta.zycie.news/38456-ewa-krawczyk-zlozyla-pasierbowi-propozycje-ktora-budzi-skrajne-emocje-reakcja-krawczyka-juniora-nie-pozostawia-zludzen> (dostęp: 30.12.2021).
- Krytyka gali PunchDown po śmierci „Walusia”. „WKS” nigdy nie było takiego przypadku*, „Onet Sport”, <https://sport.onet.pl/inne-sporty/artur-walczak-martin-lewandowski-i-artur-wach-krytykuja-punchdown/r9rw3mg> (dostęp: 30.12.2021).
- Krzysztof Krawczyk nie żyje. Legendarny piosenkarz pochodził z Katowic. Miał 74 lata. Jego przeboje od lat cieszą się ogromną popularnością*, „Express Bydgoski”, <https://expressbydgoski.pl/>

- krzysztof-krawczyk-nie-zyje-legendarny-piosenkarz-pochodzil-z-katowic-mial-74-lata-jego-przeboje-od-lat-ciesza-sie-ogromna/ar/c1-15528009 (dostęp: 30.12.2021).
- Krzysztof Krawczyk nie żyje. *Legendarny piosenkarz zmarł w wieku 74 lat*, „Interia”, <https://wydawnictwo.interia.pl/kraj/news-krzysztof-krawczyk-nie-zyje-legendarny-piosenkarz-zmarl-w-wi,nId,5150572> (dostęp: 30.12.2021).
- Krzysztof Krawczyk nie żyje. *Lekarz wyjaśnia, dlaczego artysta zmarł niedługo po wyjściu ze szpitala*, „Fakt”, <https://www.fakt.pl/kobieta/plotki/krzysztof-krawczyk-przyczyna-smierci-na-co-chorowal-artysta/8b3hrtj> (dostęp: 30.12.2021).
- Krzysztof Krawczyk nie żyje. *Tak żegnają legendę*, „Muzyka Interia”, <https://muzyka.interia.pl/wiadomosci/news-krzysztof-krawczyk-nie-zyje-tak-zegnaja-legende,nId,5150584> (dostęp: 30.12.2021).
- Kubiak P., *Cwynar oskarża Krawczyków. „Chcieli ubezwłasnowolnić syna”*, „Wirtualna Polska”, <https://wiadomosci.wp.pl/cwynar-oskarza-krawczykow-chcieli-ubezwlasnowolnic-syna-6641110649465696a> (dostęp: 30.12.2021).
- Kupiecka A., *Skandal: Ewa Krawczyk poszła do syna Krawczyka. Nie wiedziała że ją nagrał*, „All Press”, <https://allpress.pl/skandal-ewa-krawczyk-poszla-do-syna-krawczyka-nie-wiedziala-ze-ja-nagra/> (dostęp: 30.12.2021).
- Łada L., *Krzysztof Krawczyk nie żyje!*, „Ten Poznań”, <https://tenpoznan.pl/krzysztof-krawczyk-nie-zyje/> (dostęp: 30.12.2021).
- Maciejewska Z., *Dopiero teraz wyszło na jaw, z kim jechał Kamil Durczok! Towarzyszka mu młodziutka piękność!*, „Jastrząb Post”, https://jastrzabpost.pl/newsy/z-kim-kamil-durczok-jechal-w-trakcie-wypadku-kto-mu-towarzyszyl_769545.html (dostęp: 30.12.2021).
- Makarewicz B., *Krzysztof Krawczyk nie żyje. Legendarny piosenkarz miał 74 lata*, „Radio Zet”, <https://wiadomosci.radiozet.pl/Polska/Krzysztof-Krawczyk-nie-zyje.-Legendarny-piosenkarz-mial-74-lata> (dostęp: 30.12.2021).
- Makarewicz B., *Zona Krzysztofa Krawczyka: Covid-19 nie był przyczyną jego śmierci*, „Radio Zet”, <https://wiadomosci.radiozet.pl/Polska/Krzysztof-Krawczyk-nie-zyje.-Zona-mowi-o-przyczynach-smierci> (dostęp: 30.12.2021).
- Marian Lichtman do Andrzeja Kosmali: *Straciłem wielkiego przyjaciela, a ty straciłeś pieniądze*, „Interia Muzyka”, <https://muzyka.interia.pl/wiadomosci/news-marian-lichtman-do-andrzeja-kosmali-stracilem-wielkiego-przy,nId,5173043> (dostęp: 30.12.2021).
- Misiorek M., *„Dostałem wiele bolesnych lekcji od życia, ale nie mam pewności, czy wszystkie były mi potrzebne”. To brzmi jak testament Kamila Durczoka*, „Plejada”, <https://plejada.pl/wywiady/kamil-durczok-nie-zyje-ostatni-wywiad-dziennikarza/511dgvb> (dostęp: 30.12.2021).
- Monika Olejnik w przejmujących słowach pożegnała na wizji Kamila Durczoka, „Fakt”, <https://www.fakt.pl/kobieta/plotki/monika-olejnik-pozegnala-kamila-durczoka-w-kropce-nad-i-piekne-slowa/lgmfgsw> (dostęp: 30.12.2021).
- Myszkowski K., *Kamil Durczok nie żyje. Przed śmiercią opowiedział o życiowym błędzie*, „Organizm wystawia rachunek”, „Radio Zet”, <https://www.radiozet.pl/Rozrywka/Plotki/Kamil-Durczok-nie-zyje-przed-smiercia-przyznal-sie-do-bledu> (dostęp: 30.12.2021).
- Nie żyje Krzysztof Krawczyk*, „KRK News”, <https://krknews.pl/nie-zyje-krzysztof-krawczyk/> (dostęp: 30.12.2021).
- Nie żyje Krzysztof Krawczyk. Muzyk miał 74 lata; zmarł na COVID-19*, „Deon”, <https://deon.pl/swiat/nie-zyje-krzysztof-krawczyk-muzyk-mial-74-lata-zmarl-na-covid-19,1250975> (dostęp: 30.12.2021).
- Nowak B., *Prawdziwa przyczyna śmierci Krzysztofa Krawczyka. Andrzej Kosmala wyznał prawdę*, „Popularne”, <https://www.popularne.pl/prawdziwa-przyczyna-smierci-krzysztofa-krawczyka/> (dostęp: 30.12.2021).
- Nowak B., *Skandal na pogrzebie Krzysztofa Krawczyka. Znajomy zmarłego wykorzystał okazję*, „Popularne”, <https://www.popularne.pl/skandal-na-pogrzebie-krzysztofa-krawczyka/> (dostęp: 30.12.2021).
- Nowak B., *Skandal po śmierci Krzysztofa Krawczyka. W sieci ukazał się oburzający nekrolog*, „Popularne”, <https://www.popularne.pl/skandal-po-smierci-krzysztofa-krawczyka/> (dostęp: 30.12.2021).
- Olbrzym o gołębim sercu. Shaquille O’Neal pomógł młodej ofierze strzelaniny*, „TVP Sport”, <https://sport.tvp.pl/44938798/shaquille-oneal-pomogl-mlodej-ofierze-strzelaniny-olbrzym-o-golebim-sercu> (dostęp: 30.12.2021).

- Olsza M., *Nowe informacje ws. Durczoka. Badania toksykologiczne i pistolet*, „Planeta”, <https://www.planeta.pl/Rozrywka/nowe-informacje-ws-durczoka-badania-toksykologiczne-i-pistolet> (dostęp: 30.12.2021).
- Olsza M., *Pogrzeb Artura „Walusia” Walczaka. Gest rodziny rozrywa serce*, |Plejada”, <https://www.planeta.pl/Rozrywka/Pogrzeb-Artura-Walusia-Walczaka.-Gest-rodziny-rozrywa-serce-08-12-2021> (dostęp: 30.12.2021).
- Ostatni wywiad Kamila Durczoka. *Teraz wybrzmiewa szczególnie mocno*, „o2”, <https://www.o2.pl/plotki/ostatni-wywiad-kamila-durczoka-teraz-wybrzmiewa-szczegolnie-mocno-6705446650432480a> (dostęp: 30.12.2021).
- Piętak M., *Skandal: Ewa Krawczyk poszła do syna Krawczyka. Nie wiedziała że ją nagral*, „On Press”, <https://onpress.pl/2021/09/29/skandal-ewa-krawczyk-poszla-do-syna-krawczyka-nie-wiedziala-ze-ja-nagral/> (dostęp: 30.12.2021).
- Pośmierci, *„Walusia” Andrzej Wasilewski ostrzega: Trupów będzie więcej*, „Fakt”, <https://www.fakt.pl/wydarzenia/smierc-artura-walusia-walczaka-andrzej-wasilewski-ostrzega/zpjwr47> (dostęp: 30.12.2021).
- Pogrzeb Artura Walczaka. „Waluś” spoczął w grobie obok rodziców w Gnieźnie*, „Fakt”, <https://sport.se.pl/sporty-walki/mma/pogrzeb-artura-walczaka-ostatnie-pozegnanie-strongmana-i-gwiazdy-punchdown-relacja-z-uroczystosci-aa-LWQj-i3uH-vVqh.html> (dostęp: 30.12.2021).
- Pogrzeb Kamila Durczoka. „Rodzina nie życzy sobie udziału mediów”*, „Dziennik.pl”, <https://wiadomosci.dziennik.pl/media/artykuly/8295033,kamil-durczok-pogrzeb-dziennikarz.html> (dostęp: 30.12.2021).
- Pogrzeb Kamila Durczoka. W deszczu i łzach pożegnali dziennikarza [Ostatnie pożegnanie]*, „Super Express”, <https://www.se.pl/wiadomosci/polityka/pogrzeb-durczoka-kamil-spocznie-obok-ojca-na-cmentarzu-w-katowicach-relacja-z-uroczystosci-aa-xRU5-xXor-KRMs.html> (dostęp: 30.12.2021).
- Pogrzeb Krzysztofa Krawczyka. Relacja na żywo ze mszy świętej*, platforma Youtube „Wirtualna Polska”, <https://www.youtube.com/watch?v=6hTesiAJjas> (dostęp: 30.12.2021).
- Popplewell A., *The funeral of Arthur „Waluś” Walczak. The crowd bid farewell to the former strongman*, „The Daily Posts”, <https://thedailyposts.net/the-funeral-of-arthur-walus-walczak-the-crowd-bid-farewell-to-the-former-strongman/> (dostęp: 30.12.2021).
- Pożegnanie Krzysztofa Krawczyka na cmentarzu w Grotnikach*, platforma Youtube „Wirtualna Polska”, <https://www.youtube.com/watch?v=ONkKnSdvkLM> (dostęp: 30.12.2021).
- Sekmistrz P., *Ostatni wywiad Kamila Durczoka. Wyznania dziennikarza o zdrowiu*, „Goniec”, <https://goniec.pl/ostatni-wywiad-kamila-durczoka-wyznania-o-zdrowiu-ps-wpp-161121> (dostęp: 30.12.2021).
- Skandal „nad grobem” Krzysztofa Krawczyka. Marian Lichtman nie wytrzymał*, „News Book”, <https://newsbook.pl/2021/06/06/skandal-nad-grobem-krzysztofa-krawczyka-marian-lichtman-nie-wytrzymał/> (dostęp: 30.12.2021).
- Sosnowski K., *Śmierć z otwartej dłoni w PPV. «Nowy pomysł na monetyzację zainteresowania przemocą»*, „Sport.pl”, <https://www.sport.pl/inne/7,64998,27847470,smierc-z-otwartej-dloni-w-ppv-nowy-pomysl-na-monetyzacje-zainteresowania.html> (dostęp: 30.12.2021).
- Sosnowski K., *Tysiące zgonów i zatrważająca historia. Granica już przekroczona? „Krew trenduje”*, „Sport.pl”, <https://www.sport.pl/boks/7,64992,27821806,miesiac-w-spiacze-od-wypadku-na-gali-punchdown-gdzie-lezy.html> (dostęp: 30.12.2021).
- Strongman Artur Waluś Walczak's Death at 46 in the Hospital*, „US Day News”, <https://usdaynews.com/celebrities/celebrity-death/artur-walus-walczak-death-cause/> (dostęp: 30.12.2021).
- Synonimy człowiek o gołębim sercu*, „Synonimy.net”, <https://synonim.net/inaczej-cz%C5%82owiek+o+go%C5%82%C4%99bim+sercu> (dostęp: 30.12.2021).
- Szlachetka M., *Nie żyje Krzysztof Krawczyk. Artysta związany z Łodzią*, „Wyborcza (Łódź)”, <https://lodz.wyborcza.pl/lodz/7,35136,26950773,nie-zyje-krzysztof-krawczyk-artysta-zwiazany-z-lodzia.html?disableRedirects=true> (dostęp: 30.12.2021).
- Ściubak Z., *Dlaczego nie należy się szczepić?! - Cała prawda*, blog „Salon24”, <https://www.salon24.pl/u/zbyszeks/1149518,dlaczego-nie-nalezy-sie-szczepic-cala-prawda> (dostęp: 30.12.2021).
- Świąch M., *Jeden z zawodników staje w obronie PunchDown: Robimy to na własną odpowiedzialność!*, „MMA.pl”, <https://mma.pl/jeden-z-zawodnikow-staje-w-obronie-punchdown-robimy-to-na-wlasna-odpowiedzialnosc/> (dostęp: 30.12.2021).

TV Gniezno, „Facebook”, <https://www.facebook.com/tvgniezno/posts/4583759405049895> (dostęp: 30.12.2021).

Ujawniono przyczynę śmierci Artura „Walusia” Walczaka. Sprawę zajęła się prokuratura, „Fakt”, <https://www.fakt.pl/kobieta/plotki/artur-walus-walczak-zmarl-2611-teraz-ujawniono-przyczynę-jego-smierci/wqyqkmg> (dostęp: 30.12.2021).

Wernio M., *Skandaliczny nekrolog Krzysztofa Krawczyka. Przygotowali go antyszczepionkowcy*, „Noizz”, <https://noizz.pl/spoleczenstwo/skandaliczny-nekrolog-krzysztofa-krawczyka-przygotowali-go-antyszczepionkowcy/q09lhrf> (dostęp: 30.12.2021).

Wichniewicz R., *Pogrzeb Artura „Walusia” Walczaka*, „Gniezno 24”, <http://gniezno24.com/sport/item/25213-pogrzeb-artura-walusia-walczaka> (dostęp: 30.12.2021).

Właściciele federacji PunchDown wydali oświadczenie po śmierci Artura „Walusia” Walczaka. „Nadzieja ostatecznie zgasła”, „Fakt”, <https://sport.fakt.pl/artura-walus-walczak-nie-zyje-internauci-obwiniaja-federacje-punchdown/3sgb82r> (dostęp: 30.12.2021).

DIGITAL OBITUARY

INTERNET PRESENTATION OF THE DEATH OF FAMOUS PERSON

Summary

Information about the death has always aroused the interest of people. Especially when it concerned the death of famous people. From the very beginning, it was present in the media space of the live. Over time, oral information was replaced by obituaries in newspapers. Today this role has been taken over by the electronic instruments of social communication. The word „death” in the polish media usually appears in the context of the death of famous person, stars of public life, starting with stage music stars, art creators, athletes or politicians. This article shows the relationship of the medium of social communication, which is the Internet, to the phenomenon of death. The author presented the subject matter based on media reports about the death of three selected polish celebrities died in 2021. These were celebrity men from the world of media (Kamil Durczok), entertainment (Krzysztof Krawczyk) and sport (Artur Walczak). The final conclusions indicate the method of creating posthumous images of deceased celebrities. They show the role of the modern communication medium (Internet) in creating the image of a human being. They also emphasize the issue of journalistic ethics in relation to the topics related to the death of famous people.

Key words: death, social communication, media, Internet, celebrity

Notka o Autorze

Tomasz CHLEBOWSKI – prezbiter, poeta, pisarz, podróżnik. Doktor nauk o komunikacji społecznej (Wydział Komunikacji Społecznej Papieskiego Uniwersytetu Świętego Krzyża w Rzymie), doktor teologii ekumenicznej (Wydział Teologii UKSW w Warszawie). Autor wielu artykułów i książek z tych dziedzin. Wśród nich: *Ekumenizm duchowy w nauczaniu Jana Pawła II* (wyd. Norbertinum, Lublin 2006), *Orizzonti che si incontrano. L'incontro nelle opere di Ryszard Kapuściński* (wyd. Persiani Editore, Bolonia 2012), *Horyzonty spotkań Ryszarda Kapuścińskiego* (wyd. Difin, Warszawa 2014), *Drogi i bezdroża Meksyku* (wyd. Bernardinum, Pelplin 2020).